

La Veu de la Comarca

Setmanari Regionalista de Tortosa

PUGNA PRO PATRIA.

ANY I.

NUM. 44.

LA CATALUNYA QUE VOLÉM. — «Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada d'ls regíons germanas. — Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa. — Acullit com a propi al foraster que á trevallar hi vinga. Y á manar y á cobrar, fer lleys y á juciar, cada hú á casa si va, que prou hi té que fer pera enténdeshi. Els empleats de la terra y pochs, actius y intel·ligents. — Ennoblida, altra vegada en llibres de tot saber, la que fou llengua de Sants y de Reys. — Las universitats y escolas tornadas a son esser: obradors d'avensos de la ciència y planter de filòsophs y jurista. — A fora la ensèpida rutina. — Initiament unida á la vella Catalunya, glòriosa en sa història y tradicional en sas lleys y cos. — Una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, seriament religiosa y ilustradament tolerant. — Repoblades las montanyas per grans boscós, tressant pels singles els corredors enginyos moderns, trayent del serrer y de las minas els fruits y minerals. — Las algunes de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyos del treball. — Conservats com reliquias els monuments enrunats o antichs y alsarne d'un art fill legitím del antich criat en els avensos actuals. Voltar les vellas poblacions històriques de populosas y amplias ciutats modernes. — Ports oberts als productes de tots llohs; assegurats ab tractes d'una nació seria, veure al pò entat ab afany de ser estimat y útil a la Patria y al obrer intervincire en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca. — Volém deixar á nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats. — Pero b' enirho temí lo precís: Força, riquesa y intel·ligencia. — Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtut que á cap ens manca; L'amor á la Patria. — LLUÍS DOMÈNECH Y MUNTANER.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Tortosa al mes. . . . .

0'50

Fora semestre. . . . .

3'00

DIRECCIÓN Y REDACCIÓN

Carrer del Parc, N.º 8.

Tortosa 8 Novembre de 1903.

La Redacció no fa seus los conceptes ni contenuts dels articles firmats o copiats.

SANTORAL

Diumenge 8. XXXIII. Lo Patrocini de Ntra. Sra. Los quatre Santa germans mrs. coronats. — (L. P. obint la Missa major.) — Dilluns 9. S. Teodoro mr. y dña Dedicació de la Basílica del Salvador en Roma. — (X en Balaguer lo Sant Cristo). — Dimarts 10. S. Andreu Avell cf. — Gala ab uniforme per cumpleanys de S. A. S. D. Carlos, Príncep d'Asburgo. — Dimecres 11. S. Martí b. y cf. y s. Mena mr. — Dijous 12. S. Martí p. mr. y s. Diego de Alcalá cf. — Divendres 13. S. Eustàquiu de Kotska cf. — Dissapte 14. S. Serapi m. y s. Rafo b. Absolució general en la Mercé. —

Las eleccions municipals

Fa mes de cent anys, que els partits polítics espanyols nats, crescuts y mantinguts per lo centralisme venen escribin en sas programas y banderas, el principi de la descentralització administrativa y del govern del poble per el poble; programa que no han complert ni poden cumplir ja que de son incumpliment reben la vida, programa que ja no queda ningú qui hi cregui, ni 'ls mateixos qui el pratican, y tan me després de la última desfeta nacional about acabi de desacreditar tot lo que pareixia ser encara honrat y digne y deude allavars los homes serios y pensadors, los que trevallan y penssen en el pervindre, hin dat el crit de «a fora» ls polítics de la administració, mes al voler posarli a la pràctica, han caigut los mateixos defectes dels polítics per haber seguit identics procedimens.

Lo regionalisme que comença per voler que cada hu prime arregli a casa seva ans de pretendre arreglar la dels altres, y que prescindeix en absolut de forma de govern y de tota mena de política, es el que posantse demunt de tots los partits, crida indistintament á tots los espanyols para que cada hu en sa Comarca o regió, s'agrupi y basanze en sas tradicions, usos, lleys y costums, desarrollli sa vida ab tota llibertat, sense cap classe de ligam posat per jent desconegedora de la terra about viuen los que travallan y pagan.

Dins de Catalunya, eis regionalistes son tots los que volen la prosperitat moral y material de Catalunya, posan son amor á la terra qua han nascut per demun de tot, y prescindin de sas afecions filosoficas y hasta politicas, con tal repetim que son amor á la terra ocupant el prime lloc dins de son cor.

Si passam de Catalunya á la Comarca y d'aquesta á la localitat, son regionalistes los que prefereixin la sua Comarca y lo seu poble a nels demés, y com se vulga, que el que estima una cosa la cuida, la conserva y la millora, clar està que el poble que te ciutadans qu'el vulgu, prosperarà y creixerá y ab ell la Comarca, las regions y per lo tant la Nació.

Ara bé, si havem de fer que la ciutat creixi y prosperi, havem de començar per buscar gent que l'estimi y que siguin exemple de bons administrados en sa casa pera que pugan serho de la del Poble; això es, han de cridarse als que siguin model de ciutadans, y exos no poden trobarse entre los que han fet y fan de la política un *modus vivendi*; per això lo regionalisme vol unas eleccions veritat, guerra á mort al caciquisme y a la inmoralitat administrativa, heus aquí lo programa del regionalisme.

La bandera del regionalisme de LA VEU DE LA COMARCA es ben coneuguda y no 's pot confondre ab cap altre: es la bandera del que estima de tot cor á Catalunya y vol reintegrarla en sas llibertats y concretan son patriotisme en la Comarca y en particular á Tortosa, voldria veure al cap dels municipis de la terra (com ja hu había sigut) per sa prosperitat, per sa bona administració y per lo seu esperit d'independència de tota classe de caciquisme.

Mes per desgracia de tots, la nostra Comarca jau abatuda, sen se fè y humiliada, als peus dels cacichs que fa anys la venen explotar enpobrinya y convertirla en un camp en el que atian als ciutadans com á feras, gracias á lo que ella poden, tot apareixent com a redentors fer lo qu'els dona la gana; no obstant la idea regionalista va obrir-se cada dia pas y si avuy per avuy no podem presentar cara als enemics, no està lluny el en que tots los homes honrats y de bona fe, se acoblaran baix los plecs de la bandera regionalista comarcal que

esta simbolizada y que te escriptes sas llibertats en lo monumen tal y exemplar LLIBRE DE LAS COSTUMS DE TORTOSA.

JOAN ABRIU.
Avallant el seu dret d'honor, el qual li dóna la llibertat d'expresar-se, el pioner del regionalisme valencià La Seu d'Urgell, que tuvó el atrevimiento de llamar pingajo á la Bandera Catalana q de nuestros amores, hasta ciertos monárquicos de orden, que pasaran portando antes que ver con buenos ojos la autonomía de Cataluña, hay una variedad de matices que encanta, si es que es digno de Barcelona, la hermosa Barcelona, la que fué y volverá á ser el Cap y Casal de Catalunya, es objecto, de algunos años a esta parte, de toda suerte de rencores y envidias. Cuando las últimas eleccions de diputados á Cortes, sus enemigos hincharon la ola revolucionaria anárquico-republicana que lo avasalló casi todo. Ahora, enllas próximas de concejales, se han intentado otros medios y se preparan otras armas para atacar al Catalanismo.

Cuando á sus enemigos les conviene, el Catalanismo es néo, clericat, carlista, vergonzante, reactionario, esto era un año ha, hoy, por lo que se ve, es republicano, anticatólico, avanzado y separatista, sobre todo separatista! toda vez que se le va á combatir por medio de una candidatura de orden, monarquia y de prestigio. Quién compra este llio? Por Dios que se necesita tener la paciencia de Job para aguantar tanto disparate y tanta mala fe. Digamos una vez más qué es el Catalanismo: sencillamente la restauración integral de Cataluña, con su historia, Tradición, llengua, lleys y costumbres, con su alma (la Tradición), y su cuerpo (riqueza, progreso, cultura etc.)

¿Hay en ello nada punible? ¿No es precisamente aquello la Patria? Pues, ¿de qué viene tanta monserga y ruido contra el Regionalismo Catalán? Si los espanyolistas estamos á prueba de calumnias, los catalanistas idem de idem. Cada palo aguanta su velia.

VOX.

Copiem del setmanari «La Conca de Barberà», la seguent descripció que creyem serà llegida ab interès per mols dels nostres llegidors per tractar-se de la industria oliverera que es la que la nostra Comarca deu procurar no quedí resagada en los avensos y perfeccionaments tan

per obtenir bonas classes d'ells com per la major econòmia en la mà d'obra, al ferlo al purificar-se, conservarlo y envasarlo pera el transport y exportació, i en el seu dret d'honor, el qual li dóna la llibertat d'expresar-se, el pioner del regionalisme valencià La Seu d'Urgell, que tuvó el atrevimiento de llamar pingajo á la Bandera Catalana q de nuestros amores, hasta ciertos monárquicos de orden, que pasaran portando antes que ver con buenos ojos la autonomía de Cataluña, hay una variedad de matices que encanta, si es que es digno de Barcelona, la hermosa Barcelona, la que fué y volverá á ser el Cap y Casal de Catalunya, es objecto, de algunos años a esta parte, de toda suerte de rencores y envidias. Cuando las últimas eleccions de diputados á Cortes, sus enemigos hincharon la ola revolucionaria anárquico-republicana que lo avasalló casi todo. Ahora, enllas próximas de concejales, se han intentado otros medios y se preparan otras armas para atacar al Catalanismo.

Cuando á sus enemigos les conviene, el Catalanismo es néo, clericat, carlista, vergonzante, reactionario, esto era un año ha, hoy, por lo que se ve, es republicano, anticatólico, avanzado y separatista, sobre todo separatista! toda vez que se le va á combatir por medio de una candidatura de orden, monarquia y de prestigio. Quién compra este llio? Por Dios que se necesita tener la paciencia de Job para aguantar tanto disparate y tanta mala fe. Digamos una vez más qué es el Catalanismo: sencillamente la restauración integral de Cataluña, con su historia, Tradición, llengua, lleys y costumbres, con su alma (la Tradición), y su cuerpo (riqueza, progreso, cultura etc.)

¿Hay en ello nada punible? ¿No es precisamente aquello la Patria? Pues, ¿de qué viene tanta monserga y ruido contra el Regionalismo Catalán? Si los espanyolistas estamos á prueba de calumnias, los catalanistas idem de idem. Cada palo aguanta su velia.

Tot està disposat, en aquesta fàbrica, tendint, y lograntlo, a estalviar l'efor humà, encaregant á la gravetat y a les forces mecàniques les tasques més pesades del trafech interior del molí; los sachs serán descarragats casi á peu pla del gran estenedor, de 342 metres quadrats, que forma l'ús superior, casi tot de fusta perque sa porositat contribueix molt á evitar tot principi de fermentació del fruct.

De dentro y de fuera, á cara

Desde ell, passa aquesta a una gran tramuntana, que l' dona a la inferir, alimentadora del rodet, consistent en una gran roda de rotació vertical que tomba sobre un plat, en lo qu' un ben combinat sistema de pesses reparteix ab igualtat l' oliva qual pasta, al caure en lo rech del rodet, es arroplegada mecànicament en un depòsit.

Des de aquest omple un honell 'ls cofins, colocantlos amunt nats en una vagoneta (si no's vol elaborar oli extra, en quin cas la pasta s' deix escorre en un aparell especial del que s' omplen los cofins) y l' vehicle, demunt de rails, dà a la prempsa 'ls 84 cofins contenint 10 cotes res d' olives, que forman cada ped. Una cop sobre la plataforma d' aquella, la presió hidràulica la aixeca, estampintla contra l' cubert superior, ab la forsa que s' desitja; y acabada la prempsa, si es la primera, vagoneta y cofins son conduits altra vegada al peu del rodet pera sufrir la pasta una nova trituració, y si es ja la darrera de les tres prempades, la via conduceix la vagoneta plena & fora del local, hont lo pinyol es amuntegat pera son envio a ser tractat per lo sulfur de carbono.

L' oli passa a un departament de temperatura sempre igual hont es recullit y filtrat, cayent des de ls recipients d' ell als cups, qu' ocupan los soterranis de la fàbrica, ab una capacitat pera 6.000 cortans.

La força motriu es produïda per una màquina de vapor, vertical, sistema Alexander, de sis cavalls efectius y l' vapor mou un joch de bombes que desentrottillan la presió indicada, portantla per sota terra, a actuar sobre la part inferior de la prempsa; aquesta y l' joch de bombes son montades del constructor de Lleida En Joseph Safores y son, sobre tot, lo segon, verament notable.

Afegim a lo dit que la seguritat personal dels operaris està garantida al munió de vàlvules y un excelent manòmetre y hau rem donat un petit esquema d' aquesta hermosa fàbrica, qu' en 15 hores de treball diaries pot extraure tot l' oli de 100 cotes res d' olives.

De debò desitjém al emprendedor industrial a qui agralim la amablesa ab que 'ns rebèrem y accompanyà, la molta sort que mereixen ses iniciatives.

La senyora Cristeta

TIPOS QUE BELLUGAN

Oh, la senyora Cristeta! Es un pà, de crostons de virtuts. Per totarreu que l' oloreu, fa olor de santetat. Tot lo barri la coneix a la senyora Cristeta que fa de caritat... uff! No falta may a missa conventual, es una bona cristiana, y... una bona tempesta; per que ella, això sí, d' obres bones ne fa a l' alsada d' un campanar, pero al cap d' un quart, ella mateixa ja ho ha publicat a mitj mon. L' er nunci no te preu.

Los dilluns surt de missa y a passar la caixeta de St. Vicents de Paul; los dimarts a visitar los malals de la parroquia; los dimecres a visitar l' Hospital y l' presos; los dijous caritat pública de dos centims per barba a cada pobre que va a casa seu; los di-

vendres badejo y arengades per tot menjá; los dissaptes pela difunts de la família; y la diumenges a confessar, combregar y donar un relat a les *Hermanites*.

Això als dematins, a les tardes a compiar les obres bones a los veïns; a murmurar dels veïns, a retallar al Sr. Rector; que si aquesta es mira a Fulano; que si Menguano va massa a casa de la Perengana; que si l' Pau es un mort de gana; que si l' Pere deu mes de lo que no te; que si l' se nyor Rector no fa almoynes; que si l' Vicari es un avaro; que si l' del segon pis deixà els diners al vint per cent; que si l' dei costat juga mes qu' un gat ab una veta; que si l' Joseph passa les infiixes de casa; que si l' Anton es un borraix que tot s' ho gasta ab aiguardent; es dir, una llenya d' escorpi. (Deu me perdo.)

La senyora Cristeta es una dona, que l' seu marit qu' al cel sia, venia bacallà remullat, arròs y sarries de segona mà en una botigueta que tenia al Pla; y com l' home feya cuartets, los deixaba a duro per onsa, pel sembrar a pagar al batre. Una Senyor oacle que itenia a Gerri de la Sal, morí d' un tacó, y li deixà set centes onces que empleà compranbens del clero, batatos y bons; perque 'ls bens del clero, com el Estat no li costava fersels seus, los donaba a un comedoi.

Y vetaqüí qu' entre unes coses y unes altres lo Sr. Telesforo, qu' era l' interfecte de la Cristeta, logrà reunir un grapat de mils duros ab los quins se donava una vida de ca l' General. Pero l' pobre va morir d' una espina de congre que se li clavà entre mos y gola, y que l' enllestit tan prompte que ni l' extremaunció hi arribà a temps. Llavors la senyora Cristeta, plegà l' establiment, y l' suposa a fer vida de senyora. L' ofensa mes grossa que se li pot fer, es recordar l' temps en que venia badejo del remullat; això la treya de tino.

Com ja tenia a la ratlla de cinquanta tres quan se li morí l' Telesforo, no pensa en buscar fruyt de benedicció que no havia pogut lograr lo difunt, y fa resignà a una viudés modesta, que com parteix ab una t' l' Magdalena, víuda d' un sargento de carabines, que li fa les feynes, encara que patéix una mica d' ofech los dies d' olives se supera.

L' finich mal de la senyora Cristeta, es lo vici de parlar com los plats esquerdots; no se si ho fa pèira dissimular lo vulgar de sa nissaga, ó perque, lo certus es que sempre parla com l' assistente *Quillones*. Y això que ho fa molt malament. Me recordo que li he sentit cantar aixís, lo conegut cant religiós:

•Aplaca sinyort ta ira
enta costicia y ton rigort,
la dulsa Casius de ma vida
misericordia y sinyort.

Dintre del barri, es una institució secular; y s' diu que si fines te anflujo pera colocar burots.

L' alegria mes forta de sa vida que fins li costa un catarro gàstric intestinal, fou lo dia qu' es veié, de la M. I. Junta de Damas; ni l' rey li era bon mosso.

Sembla qu' es tornaba boja, saltaba y ballaba, y qualsevol haguera dit que s' havia begut l' enteniment. Va llogar quinze músics de la Popular fen fer una corona, que li pujaren al pis a mitja serenata, ab uns llasons

mesverts que l' aufals sobre 'ls que s' hi llegia ab lletres de pam «A Cristeta Rap y Mech, los pobres agradecidos». Es clar que per la Magdalena, que ho sabia resultaba l' obsequi, que no era obsequi una inmodestia grollera; però l' veïnat s' ho prengué en serio, y d' aquell dia la senyora Cristeta acabà de lograr l' apotheosis, de sa vanitat que tants de beneys preian per virtut digna de posarse als *papers*.

S' ha ratlla al setant anys per mes qu' ella s' ha parat als quaranta sis; es grossa com una tina de tres pèrres, no té cap cabell seu; porta perruca y dents postises; lo beu de ca la Agutilla; menja arreglada; vestixa de merino; porta borsequins de roba; gipó de languius y mantellina ab passa de vellut; y mira bastant per casa y bon xich contra 'l govern.

Cóm tots los orgues vells, te m' registre maravells, lo de la gamauilleria qu' l' maneja d' un modo sorprendent.

S' arrecorda, de quan al pont fayan pagà l' quart, retreu molt al Pavoleda; y ha vist a D. Ramon Soldevila jugar al palet al jardí del General; havia festejat ab lo vell Debesa y 's tractava de tu ab lo senyor Tasi Xuelá. No diguem que hagués anat a missa al Castell, pro si que ha sentit molts novenaris d' ànimes a Sant Joan vell.

La senyora Cristeta serà l' que vulga, pro al seu barril, després de Deu y les bones collites, es ella, ella y ningú mes.

M. ROGER DE LAURIA
De La Comarca de Lleyda.

Retalls

Copiém de la «Comarca de Lleyda»:

A Bilbao y ab motiu d' una pèligrinació a la Verge de Begoña, y d' un mitin republicà, ocorregué una lamentable colissió entre clericals y anti-clericals, que donà per resultat alguns morts, bastants ferits, y molts pressos.

Aquí sí que hi b' de perilla un troser de un article d' en Mallafé a La Devanteria del 20 de Juny.

Llègiulo, que está ni pintar:

«Per esser avensat en aquest país, no s' necessita defensar cap idea concreta ni cap tòria que representi un grau de coneixements superiors, ni hi ha prou ab tenir la rialla als llavis, la burla a la boca o l' insult en la ploma; l' escepticisme, el tant sem' endonza acompañat de l' eterna mofa, dona p' tent de progresiu.

Qui vulga sentir plassa d' *aven sat* no ha de fer mes que atacar en una ó altre forma—segons l' urbanitat que usí—una idea religiosa pera que tothom l' hi concedeixi el titol á que aspira. D' els individuos es el mes *avensat* el que mes renega, de las colectivitats hu es mes la que millor sab burlarse dels que tenen fe, de las publicacions la que estampa mes groserias. Es una excepció trobar un desregut que tinga respecte als que creuen, es un impossible trobar una entitat ó periódich *lliure pensador* que toleri la lliure manifestació de idees religiosas.

Y per final hi empegó aqui devall aquell altre bossí:

«Es mes avensat proguessin y liberal el catòlic que, sense transigir en lo més mínim de lo que per ell es dogma, tolera y respecta las creences d' altri que no l' desregut que demana l' extermíni ó la privació dels que com ell no pensan.»

• Es mes avensat proguessin y liberal el catòlic que, sense transigir en lo més mínim de lo que per ell es dogma, tolera y respecta las creences d' altri que no l' desregut que demana l' extermíni ó la privació dels que com ell no pensan.

La capitalitat de Madrid

Retullén de *Euskalduna* de Bilbao:

«Muy pronto se discutirá en el Parlamento español el proyecto de regalo por el Estado al Ayuntamiento de Madrid, de dos millones de pesetas anuales, para que los gaste en mejoras puramente municipales.

Los provincianos, para realizar obras de verdadera utilidad pública se ven obligados a enviar continuamente a Madrid comisionados,

ó a entregar memoriales al Rey cuando los visita, y aún así gran número de vecinos consiguen, en cambio, tratándose de Madrid, bastante que se empeñen media docena de políticos y otra media docena de periodicos de los de más circulación, y se consigue tan espléndido é injusto regalo.

Seguramente que este regalo será votado por estos diputados enemigos de los privilegios haciendo co su voto a Madrid un Municipio privilegiado, y también por los diputados serviles del que manda, como acontece con la mayor parte de los de Vizcaya.

Así está España después de cuatro años de firmado el Tratado de París, ó sea después de haber comenzado, según dice, su regeneración.

Madrid es lleig. Madrid té un aspecte pobre y miserable; no sembla pas la capital d' una nació.

Això ho diu un diari d' allí enllà: «Si para muestra basta un botón de lo que es España, da particular y elocuente testimonio esta ciudad de la muerte, esta p blacion de la Mancha que se conserva fuera de unas cuantas vías exteriores a su centro, en el propio ser y estado casi en que le dejó hace trenta y pico de años la Revolución de Sèptembre».

Y donchs, ¿com volen que siga d' altre manera? Cóm volen en un país en que no hi ha industria, ni

comers, en mitj de deserts incults en un lloc en que la principal riquesa s' n' los pressupostos, que s' fassin novas vías, novas edificacions? Cóm volen que creixi una ciutat morta?

Però Madrid es capitalitat. Y d' alguna cosa té de servir aquest mèrit excepcional; Espanya d' alguna manera ha de corresponder al favor y beneficis que d' aquí n' treu. Clar que sí. En pago, donchs, de la possessió d' aytal privilegi, lo Gobern tingüe una pensada: subvençió a Madrid.

Per are ab un parell de millooms sembla que s' acontentan: n' hi haurà per comensar a enderrocar cases vellies, y la fam del hivern serà de mes bon passar.

Crevem que encare que ns toquin la butxaca, no vi mal això es una confessió d' impotencia. No tenen diners per adobar la propia casa; aviat la capitalitat haurà de cercar-ne un altre; haurà d' anar a lloguer. Tot vindrà.

L' amigo del poble d' avans. Querido amigo: En esta maldita cárcel no se puede vivir, te suplico que asi como me remites tres pesetas todos los meses, hagas un esfuerzo para poder mejorar los mendrugs de pan que me como, etc., etc... Salut y rega, etc.

Avuy extret d' una sessió en el Congrés,

Sr. Lerroux.—Es que hay muchos vividos.

Sr. Romero Robledo.—Eso es circunstancial, porque yo aun no me he propuesto averiguar de que vive S. S.

Sr. Lerroux.—De mis rentas, Ahir director del llibertari «Progreso» Hay que suprimir a Dios, y esta empresa hay que acometerla de frente, con el valor de Suñer y Capdevila que en pleno Parlamento proclamó la guerra santa, la guerra a Dios.

Avuy aspirant a president del consell de ministres: Nos llaman enemigos de la Iglesia, no lo somos, antes al contrario la defendemos siempre de los que quieren monopolizarla.

•D. La Veu de la Sagarra.

Llegim en *La Publicidad* del dia 28 del mes que havem acabat:

«Un caballero adquirió la flor que el Sr. Lerroux llevaba en la solapa, por un duro, entregando los demás que iban en el grupo igual cantidad cada uno.»

Los pagans deuen ser dels que diuen fanatics als altres, y el vendido y cobrado es demòcrata y amigo del pueblo. Cuanta llanallant, es deya eran els carlins els llanants;

mes arà ja tenen sustituts.

NOTICIES

A mes de Barcelona Lleyda y Girona presentan candidats regionalistes mes de coranta poblacions entre elles Vilanova y Geltrú, Sabadell, Mataró, Igualada, Olot Vich, Manresa y casi tots los pobles del seu districte. Sitges y San Pedro de Rivas presentan candidatura sensera; això es majoria i minoria.

A Barcelona les eleccions quedan reduïdes entre els catalanistes que teneixen tres Interventors a cada col·legi y els republicans fusionistes y los dinàstics caciquistes que ni tenen dos y un los progresistes; los conservadors y republicans feders s' han retirat. La candidatura d' ordre se ha quedat en projecte. Aquí Tortosa las votacions sembla qu' estan reduïdes entre els partidaris del centralisme y caciquisme monàrquic y els del unitarisme y caciquisme republicà.

Los republicans varen fer pública la seva candidatura el diumenge los monàrquics no hu han fet fins a última hora, sembla hi haver dificultats. Es difícil complaire tots per una part, y per altre no tothom està disposit a fer de borrego. als cacichs.

Contribucions.

Las contribucions directes, correspondents al actual trimestre, se cobraran a Tortosa, del 17 al 24 del actual.

A Benifallet del 16 al 17, Ginebrat 12 y 13, Perelló 3 al 5, Rasquera, 14 y 15, Tivenys, 6 y 7, Tivisa, 9 al 11, Vandellós 13 y 14.

Alcanar 2 al 5, Amposta, 9 al 12, Cània 14 al 16, Freginals, 4 y 5, Galera, 7 y 8, Godall, 6 y 7, San Carlos de la Rápita, 6 y 7, Santa Barbara 9 al 11, Ulldecona 19 al 23, Cherta, 3 al 5, Paüls, 4 y 5, Aldover 6 y 7, Roquetas, 9 al 13.

Mes de Barberans, 17 y 18, Arnes 4 y 5, Benisanet 21 al 23, Bot 10 y 11, Gandesa 14 al 17, Horta 6 al 9, Miravet 18 al 20, Prat de Compte 4 y 5, Caserols 14 al 17, Batea 1 al 4, Corbera 5 al 7, Faixatella 18 al 20, Flix 4 al 6, Mora d'Ebro, 11 al 13, Pobla de Massaluca 10 y 11, Ribarroja 8 al 10, Pratdip 5 y 6, Mora la Nova 5 y 7.

Embaixada comercial

Segons veiem en lo darrer correu rebut de la Argentina, ha sigut verdaderament entusiasta la recepció que la ciutat de Buenos Aires ha tributat als Comissionats de la Embaixada Comercial.

Pera esperar la seva arribada, una comissió passà a Montevideo al objecte de ayuntar-se a donarlos la benvinguda, rebent la Embaixada contínues mostres de considera-

eló y afecte en las pocas horas que estigüé el vapor al port de la capital Uruguaya.

A Sabadell se va fer fà pocs días una caceria à benefici dels pobres; igual acte se proposen portar à cap los casadors de Manresa. No podremos los aficionats al sport cinegetic de Tortosa imitarlos? Es una diversió que resultaria en be de molts.

Baix la presidencia de don Alber Rusiñol, diputat a Corts y ab l'assistència del senyor Albó, també diputat a Corts, en el Teatre de les Arts de Barcelona, se va celebrar dijous un meeting regionalista de propaganda electoral, que estigué molt concorregut. Tots els oradors que feren us de la paraula, demostraren la bondat de les doctrines regionalistes, la necessitat de anar a la lluita y de combatre el centralisme y caciquisme, y obtingué en entusiastes demostracions d'assentiment y llars y fòrta picaments de mans.

si en totjorn vam facer

La institució dels Estudis Universitaris s'ha dirigit a les entitats econòmiques més importants de Barcelona, demanant-los que l'ajudin a crear y sosténir una càtedra d'Economia social y política aran-

zaria. Hi ha l' pensament de que dita càtedra, que ha de contribuir a fixar y donar base científica a l'orientació econòmica de Catalunya, començà a funcionar des de l' mes entrant y, en veritat que la idea no pot ésser més oportuna ara que l' nostre país està amenaçat en els seus interessos econòmics pel projecte del ministeri relatiu a tractats de comers.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Als autors catalans.

Lo sabi arxiver de Perpiñà en Pere Vidal, ha rebut d' una casa editorial francesa l' encàrrega d'escriure una «Historia de la moderna literatura catalana» que de segur contribuirà à que nostre renom literari s' conegut y apreciat per tota Europa.

Los autors catalans, tant los que

s' dedican al cultiu de la novel·la y poesia com los que s' consagran al teatre, si tenen interès en que son

travall sia considerat en la dita his-

toria, y à si el mateix temps d' su-

dar en sa tasca al historiador, se

servirán enviar sus obras al senyor

en Pere Vidal, Arxiver, à la Bi-

blioteca Comunal, à Perpiñà, lo

qui serà molt agrablit en be de l'

obra y de la nostra literatura.

En la reunió celebrada pels individus del partit Federalista de Barcelona, després de llargues discussions y de presentarse un sens fi de proposicions y esmenas que foren rebutjades, se prengueren els següents acords:

Primer. Donar per complirament romputa la coalició electoral ab los republicans unitaris.

Segon. Desautorizar als federalists que figurin à la candidatura republicana unitaria.

Tercer. Publicar un manifest en lo que s' expliquin las causes del rompiment.

Y quart. No autorizar a cap federal pera que lluyti en las propres eleccions municipals.

La sessió s' aixecà a quarts d' una de la matinada.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Dita reforma seria dar un gran pas en favor de la classe agrícola, la qual veuria en ella un pervindrebo per la bona colocació de sels vins.

Aviat serà un fet el que l' *Institut Maragliano* creat á Gènova

per l' estudi y tractament de la tuberculosis pulmonar y altres ma-

lalties.

La Biblioteca popular de L'Avenç ha publicat lo volum 13,

que conté un travall denominat

L' Hostal de la Bolla, costums y

llenguatge de Mallorca, original

de Miquel S. Oliver. Forma un to-

met de més de 100 pàgines bella-

ment impres y s' ven al preu de

50 céntims com tots los demés de la esmentada Biblioteca.

CAPÍTOL VEINTINUEVE

Del Marquesado de Tortosa, que se dió al Infante don Fernando, hijo de don Alonso IV.

Rey de Aragón y de doña

Leonor, Infanta de Castilla.

En tiempo del Rey don Alonso Cuarto de Aragón,

vino Tortosa á ser Marquesado, dividido de la Coro-

na Real, y pues que ya dejamos dicho

que han sido los Reyes, y señores de Tortosa, no es razón nos

olvidemos decir quien fué el que posseyó á Tortosa con ti-

tulo de Marqués, que sólo fué uno, y fué causa de que Tor-

tosa no se pudiesse jamás separar de dicha Corona Real,

como se verá en su lugar.

Zurita libro 7. cap. 7. dice: Que el Rey don Alonso, Cuar-

to de Aragón, casó con doña Leonor, hermana del Rey don

Alonso de Castilla, en el año 1329. Esta D. Leonor es la que

oyó Missa en la Villa de Gandesa, con don Iayme primogé-

nito, que renunció á la primogenitura, por ciertos caprichos

suyos, y nunca quiso consumar el matrimonio con esta se-

ñora, ni con otra, sino antes bien la renunció, como lo di-

Felicitem al amic y ferm company Cambó, y demás redactors de *La Veu de Catalunya*, aixís com a la redacció del *Radical de Valencia* per llur campanya en contra d' aquells polítics que no van sino per fer forrolla enganyant y burlantse de la bona fe y credibilitat d' una part del poble, fins à ferlo matar á una cantanona quan ells ja s' han posat á salvo.

Segons notícies fa ja algun temps que s' fan gestions pera certs propietaris que en la producció de vinyas van al cap del moviment vinícola pera que el Sr. Baile de Barcelona suprimixi el dret de consums á aquella Ciutat substituintlo ab unes patents ó llicencias que donaria aquell Ajuntament á tots quants se dediquessin á la expedició de tal beguda.

Segons elles hi hauria patents de dugas menys; unas darian dret a la venda, pero exclusivament de vins, pues producte de la fermentació del suc del rahim sense la mes misma barreja de cap substància, la segona fora una llicència pera la venda de begudes artificials, en quina classificació hi entrarían los vins als que s' hi barreja aigua. Los que vendrien vins artificials vendriàn obligats a posar en lloch visible y á la fatjada del establiment, un anuncii que fes assabent que allí s' hi venen dita classe de vins.

Há de ferse notar que en un mateix establiment no podrà vendres a la vegada vins d' abdós classes; aixís es que hi hauria tabernas de vi natural y tabernas de artificial.

Dita reforma seria dar un gran pas en favor de la classe agrícola, la qual veuria en ella un pervindrebo per la bona colocació de sels vins.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot lo possible.

Ha sigut denunciat el segon número de la *República Social*, periòdic catalanista que s' publica a Barcelona, per l' article titolat «Moviment nacionalista». Sentim el disgust y desitjém en surti tot

BASES DE MANRESA

Bases per la Constitució Regional Catalana acordades per la Assemblea de Delegats celebrada á Manresa durant los días 25, 26 y 27 de Mars de 1892.

PODER CENTRAL

BASE 1.ª.—*Sas atribucions.* Vindrán á càrrec del Poder central:

- a) Las relacions internacionals.
- b) L'exèrcit de mar y terra, las obras de defensa y la ensenyansa militar.
- c) Las relacions econòmicas d'Espanya ab los demés païssos, y en consecuencia, la fixació dels aranzels y l'ram d'Aduanas.
- d) La construcció y conservació de carreteras, ferro-carrils, canals y ports que sian d'interés general. En las d'interés interregional podrán posseir d'acòrt liurement las regions interessades, intervenint lo poder central sols en cas de desavenencia. Las vías de comunicació d'interés regional serán d'exclusiva competència de las regions. Igual criteri se seguirá en los serveys de correus y telégrafos.
- e) La resolució de todas las cuestions y conflictes inter-regionals.
- f) La formació del pressupost anyal de gastos que, en lo que no arribin las rendas d'Aduanas, deurá distribuirse entre las regions á proporción de sa riquesa.

Sa organització.—Lo poder central s'organizarà baix lo concepte de la separació de las funcions legislativa, executiva y judicial.

Lo poder legislatiu central radicarà en lo Rei ó Cap d'Estat y en una Assemblea composta de representants de las regions, elegits en la forma que cada una estimi convenient; lo número de representants serà proporcional al d'habitants y á la tributació, tenintne tres la regió á la que n'hi corresponguen menys.

Lo poder executiu central s'organizarà per meidi de Secretariats ó Ministeris que podrán ser: de Relacions exteriors, de Guerra, de Marina, d'Hisiaenda y del Interior.

Constituirà l' poder suprèm judicial un Alt Tribunal format per magistrats de las regions, un per cada una d'ellas, elegits per las mateixas; cuydará de resoldre les conflictos inter-regionals y de las regions ab lo poder central y de exigir la responsabilitat als funcionaris del poder executiu. Aquest tribunal no s'considerarà superior geràrquich dels tribunals regionals que funcionarán ab entera independència.

Disposicions transitorias.—Atenent que las relacions que, segons los preceptes constitucionals vigents, uneixen l'Estat ab la Iglesia han sigut sancionadas per la Potestat d'aquesta, se mantindrán aquellas, mentres abduas potestats de comú acord no las modifiquin.

Lo poder central procurarà concordar ab lo Sant Pare la manera de subvenir la dotació de Cult y Clero y de provehir las dignitats y prebendas eclesiàsticas en armonia a la organització regional; y tant si s'sosté l'Real Patronat, com si s'restableix la disciplina general de la Iglesia,

deurá procurarse que, respecte de Catalunya, s'prevengui en lo Concordat que hagin de ser catalans los que exerceixin jurisdicció eclesiàstica propria ó delegada, com també los obtentors de dignitats y prebendas.

Lo Deute públich avuy existent vindrà á càrrec del Poder central; mes aquest no podrá crearne de nou, quedant de compte de las diversas regions lo que en lo esdevenidor contreguin pera son sostentiment y l' de las cargas del Poder central.

PODER REGIONAL

BASE 2.ª.—En la part dogmàtica de la *constitució regional catalana* s'mantindrà l'temperament expansiu de nostra legislació antiga, reformant, pera posarlas d'acòrt ab las novas necessitats, las sabíssas disposició que conté respecte dels drets y llibertats dels catalans.

BASE 3.ª.—La llengua catalana serà la única que ab carácter oficial podrá usarse á Catalunya y en las relacions d'aquesta regió ab lo Poder central.

BASE 4.ª.—Sols los catalans, ja ho sian de nascença ja per virtut de naturalisió, podrán desempenyar á Catalunya càrrecs públics, fins tractantse dels gubernatius y administratius que depenguin del Poder central. També deurán esser desempenyats per catalans los càrrecs militars que importin jurisdicció.

BASE 5.ª.—La divisió territorial sobre la que s'desenrotlla la gradació geràrquica dels poders gubernatiu, administratiu y judicial, tindrà per fonament la comarca natural y l'municipi.

BASE 6.ª.—Catalunya serà la única soberana de son govern interior, per lo tant, dictarà liurement las lleys orgàniques, cuidarà de sa legislació civil penal, mercantil, administrativa y processal; del establiment y percepció d'impostos; de la encunyació de la moneda, y tindrà totas las demés atribucions inherents á la soberanía que no corresponguen al Poder central segons la Base 1.ª.

BASE 7.ª.—Lo poder legislatiu regional radicarà en las Corts catalanes, que deurán reunir-se tots los anys en època determinada y en lloc different. Las Corts se formarán per sufragi de tots los caps de casa, agrupats en classes fundadas en lo travall manual, en la capacitat ó en las carreras professionals y en la propietat, industria y comers, mitjansant la correspondent organització gremial en lo que possible sia.

BASE 8.ª.—Lo poder judicial s'organizarà restablint la antiga Audiencia de Catalunya; son president y vice-presidents, nombrats per las Corts, constituirán la suprema autoritat judicial de la Regió, y s'establirán los tribunals inferiors que sian necessaris, devant ser fallats en un període de temps determinat y en última instancia dintre de Catalunya tots los plets y causas.

S'organisaran jurisdicçions especials com la industrial y la de comers.

Los funcionaris del ordre judicial serán responsables.

BASE 9.ª.—Exercirán lo poder executiu cinch ó set als funcionaris nombrats per las Corts, los qui estarán al devant dels diversos rams de la administració regional.

BASE 10.ª.—Se regoneixerá á la comarca na-

tural la major latitud possible d'atribucions administratives pera l'govern de sos interessos y satisfacció de sus necessitats. En cada comarca s'organizará un Consell, nombrat per los municipis de la mateixa, qu'exercirà las citadas atribucions.

BASE 11.ª.—Se concedirà al municipi totas las atribucions que necessita pera el cuidado de sos interessos propis y exclusius.

Pera la elecció dels càrrecs municipals se seguirà l'mateix sistema de representació per classes adoptat pera la formació de Corts.

BASE 12.ª.—Catalunya contribuirà á la formació del exèrcit permanent de mar y terra per medi de voluntaris ó be d'una compensació en diners previament convinguda com avans de 1845. Lo cos d'exèrcit que á Catalunya corresponga serà fixo y á ell deurán pertanyer los voluntaris ab que hi contribueixi.

S'establirà ab organització regional la reserva, á la que quedarán subjectes tots los minyons d'una edat determinada.

BASE 13.ª.—La conservació del ordre públich y seguretat interiors de Catalunya, estarán confiadas al sometent, y pera l'servei actiu permanent se crearà un cos semblant al de Mossos de la Esquadra ó de la Guardia civil. Dependrà en absolut totas aquestas forces del Poder regional.

BASE 14.ª.—En la encunyació de la moneda, Catalunya deurà subjectarse als tipos unitaris en que convingan las regions y ls tracts internacionals d'Unió monetaria; essent lo curs de la moneda catalana, com la de las demés regionals, obligatori en tota Espanya.

BASE 15.ª.—La ensenyansa pública, en sos diferents rams y graus, deurà organisarse d'una manera adequada á las necessitats y carácter de la civilisació de Catalunya.

La ensenyansa primaria la sostindrà l'municipi y en son defecte la comarca; en cada comarca, segons sia son carácter agrícola, industrial, comercial, etc., s'establirán escoles pràctiques d'agricultura, d'arts y oficis, de comers, etc. Deurà informar los plans d'ensenyansa, l'principi de dividir y especializar las carreras, evitant las ensenyansas encyclopédicas.

BASE 16.ª.—La Constitució catalana y ls drets dels catalans estarán baix la salvaguardia del poder executiu català, y qualsevol ciutadà podrá denúni demanda devant dels tribunals contra ls funcionaris que la infringeixin.

BASE 17.ª.—*Disposicions transitorias.*—Continuarán aplicantse l'Còdich penal y l'Còdich de comers, pero en l'esdevenidor serà de competència exclusiva de Catalunya l'reformarlos.

Se reformarà la legislació civil de Catalunya prenent per base son estat anterior al Decret de Nova Planta y las novas necessitats de la civilisació catalana.

Se procurarà inmediatament acomodar las lleys processals á la nova organització judicial estableta, y mentrestant s'aplicarán las lleys d'Enjuiciament civil y criminal.

Manresa 27 de Mars de 1892.

— 161 —
— 162 —

Felipe III. . . . . 1621.
Advierto que Filipo, Pare del Emperador Carlos, no fué Rey de Aragón, y assi llamo Filipo I. al que en Castilla lla man segundo.

Y pues ya sabemos como vino Cataluña á juntarse con Aragón, razón será que se diga la descendencia de los Condes de Barcelona, que fué assi.

Ludovico Pio, hijo de Carlo Magno Rey de Francia, ganó de los Moros la Ciudad de Barcelona: Dió el governo della à Caballeros Francases, con título de Gobernadores, ó Virreyes, que fueron Bera y Bernardo, y assi no se cuentan en el número de los Condes, pues no tuvieron el Condado en titulo, sino como Gobernadores por el Rey de Francia, ni Solon que gobernó de la misma manera. Despues de la muerte de Vvifredo I. y assi los verdaderos Condes son el primero dellos Vvifredo, à quien el Rey Luys lo dió, durante su vida, y en Vvifredo II. se dió para él, y para sus sucesores, como luego se dirá, y lo han poseydo hasta hoy. Los legítimos Condes de Barcelona son los que se siguen.

AÑOS.
1. Vvifredo I. . . . . 839.
2. Salomon. . . . . 858.
3. Vvifredo II. . . . . 870.
4. Miron. . . . . 912.
5. Seuio Fredo. . . . . 949.
6. Borrell. . . . . 964.
7. Ramon Borrell. . . . . 993.
8. Berenguer. . . . . 1017.
9. Ramon Berenguer I. . . . . 1035.
10. Ramon Berenguer II. . . . . 1076.
11. Ramon Berenguer III. . . . . 1082.
12. Ramon Berenguer IV. . . . . 1130.

Este Ramon Berenguer Cuarto, que otros llaman Quinto, es el que casó (como dicho es) con doña Petronila, Infanta de Aragon, por quien se unieron Aragon, y Cataluña; y los Reyes de Aragon fueron (como son) Condes de Barcelona, hasta de presente, nombrándose los Reyes de Aragon Condes de Barcelona.

— 163 —

Esta Magnánimo Príncipe fué el que ganó la Ciudad de Tortosa, y muchas otras, de los Moros. Este fué el que dió tantas libertades, y Privilegios á dicha Ciudad. Este fué el restaurador della.

La sobredicha descripció, y Cronología he querido poner aquí para que se sepa quien gobernó despues de los Moros á nuestra Ciudad de Tortosa. Cuando la tenian ellos, fué gobernada por un Rey Moro, llamado Aza, ó Adha. Este le mataron los suyos, rebelándose dentro de Tortosa el año 723. A este le sucedió Odra, y Iahéa, como lo dice el Arzobispo don Rodrigo, y del lo tomó Mariana cap. 3. Los demás Reyes Moros, que gobernarón no nos hazen el caso, y assi los dejo para que el curioso lector los lea en Tornamira, donde hallará la Cronología de todos los que en aquellos tiempos gobernarón. No es razón dejar de decir en este lugar como Ludovico Pio, hijo de Carlo Magno, Rey de Francia, como es bien sabido, ganó Barcelona, Ampurias, Rosellón, y Cerdanya. Este Rey dió estos Condados en feudo á los Condes, que en aquel tiempo los gobernaban como Tinientes: pero quedaron libres del feudo desta manera, quedó el hijo del Conde Vvifredo de pequeña edad en poder del Conde de Flandes despues de la muerte de su padre. Este ya grande, se fué á la Corte del Rey de Francia, y estando allí llegaron nuevas que el Rey Moro de Tortosa con otros se abian entrado otra vez por Cataluña adentro, y que no acudiendo el socorro, en breve tiempo bolveria en poder delos. Pidióles el Conde, y el Rey no se lo pudo dar, por estar ocupado en la guerra de los Hormandos, que le destruyan la tierra; y en esta ocasión le dió libre el Condado de Barcelona, para el, y para sus sucesores y herederos. Esto fué en el año 874. y desde entonces, con grande solicitud, y cuidado comenzó este Príncipe á hacer guerra á los Moros, è yba juntando todas las gentes que pudo, y recobró las tierras que abian ganado.

